

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва усмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 94 (6836)
1997 йил, 3 декабрь, чоршанба

Сотувда эркин
нархда

РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲМОНИ

28 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Россия Федерацияси Свердловск вилояти губернатори Эдуард Росселни қабул қилди. Россиялик меҳмон қабул учун Президентга миннатдорлик билдириб, диёримизга ташрифидан мақсад ўзаро муносабатларнинг замон руҳига тўла мос келадиган ян-

ги асосларини яратиш эканини айтди. Шунингдек, у Ўзбекистонга Свердловскдаги обрўли корхоналар раҳбарларидан иборат йирик делегацияни юбориш ва алоқаларнинг амалий қисмини кенгайтириш ниятида эканини маълум қилди.

ВАТАНДОШИМИЗ МЕРОСИНИ ҚАДРЛАБ

Аниқ фанлар ривожига беқиёс ҳисса қўшган улуг

ватандошимиз, қомусий алома Аҳмад ал-Фаргоний

илмий меросининг халқимиз маънавий-маданий ҳаётидаги ўрнини, ҳисобга олиб

ҳамда унинг меросини авайлаб-асраш ва авлодларга тўла етказишга кенг йўл очиш мақсадида республика Вазирлар Маҳкамаси «Аҳмад ал-Фаргоний таваллудининг 1200 йиллигини нишонлаш тўғрисида» қарор қабул қилди.

БАЙРАМОЛДИ ТАДБИРИ

Конституциямиз қабул қилинганига ҳадемай беш

йил тўлади. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги академиясида «Конституция ва инсон манфаатлари» мавзуида халқаро илмий-амалий конференция бўлди. Шунингдек, бундай тадбирлар меҳнат жамоалари, олий ўқув юртлари, ташкилотларда ҳам бўлиб ўтмоқда.

ЯХШИЛИККА КЎНИБ ЎССИН БОЛАЛАР!

*Катталарни катта, деб эъзозлаймиз,
Катталарга қараб ўзни созлаймиз,
Аммо бизни тингланг, амма, холалар,
Боглапмаган бу дунёга болалар!*

*Ширин сўзга ўчмиз биз ширинликдан,
Қувончимиз тинч-омон — тирикликдан.
Қайгу кўрмай яшайлик қариндошда,
Бир-бировни асрайлик кичик ёшдан.*

*Кеча-кундуз яшанб турсин кўчамиз,
Хизмат қилсин бизга ўз тўрт мучамиз,
Ҳаммадан ҳам чиройлимиз ўзимиз,
Дилдан бўлар тилга чиққан сўзимиз.*

*Бу дунёга келиб-кетганлар айтсин,
Дунё тўплаб, қуруқ қайтганлар айтсин,
Умр кунлар, тунлар билан қувалар,
Меҳр қўйинг бизга буви, бувалар!*

*Яхшиликка кўниб ўссин болалар,
Яхшиликни кўриб ўссин болалар,
Яхшиликка қилар амал болалар,
Катта бўлиб олсин аввал, болалар...*

Хотира

Усмон Носирни хотирлаш оғир эканига мен унинг Форобий қабристонидagi рамзий қабрига гуллар қўя туриб амин булдим. Шу кун шoirнинг уй-музейида ҳам булдик. Сингиллари Раҳматой опанинг ҳазин хотираларини тинглаб, асримиз бошида не-не истейдодларнинг бошига етган «Қизил Империя»га лаънатлар айтдик.

ЮРАК, СЕНСАН МЕНИНГ СОЗИМ...

Ҳовли уртасидаги шoir ҳайкали олдида унинг шеърларини ёддан айтarkanмиз, менинг ҳаяжонларим шеър бўлиб қоғозга куча бошлади:

**Юрак, сенсан менинг
созим, деб
Қалбга юриш қилган
шoirсиз.
Сиз истаган замонлар
келди,
Ҳақ дунёни билган
шoirсиз...**

Бизга Республика Халқ таълими маркази узбек тили ва адабиёти бўлим бошлиғи муовини Назира опа Гуломова, Мирзо Улуғбек тумани халқ таълими услубчиси Мавжуда опа Йулдошбекова, шунингдек, мактабимиз директори Муяссар опа Раҳимжоновалар ҳамроҳлик қилишди.

**Зилола БОЗОРОВА,
Пойтахтдаги Усмон
Носир номли
241-мактабнинг
5-синф ўқувчиси**

Кичикларга катта эътибор

Қизим Моҳира «Ойижон, эртага ота-оналар мажлиси, устозимизнинг зарур гаплари бор экан», — деган хабар топиб келганида ҳайрон булдим. Чорак энди бошланган булса, тезкор мажлис утказилишининг сабаби нима экан? Синфга тупланганимизда бошқа ота-оналар ҳам «Тинчликми?», «Нима гап экан?» — деб мажлис сабабини суриштиришди. Синф раҳбари

Машкура Аҳмаджоновадан нима гап эканини эшитганимиздан сунг ҳаммамизнинг юзига илқик югурди.

Оналар ёзади

— Хур яхши иш булибди-да. Айни совуқ кунлар бошланиши билан кўп болали оила фарзандларига булган эътиборларга анча далда булади-да, —

Хунарни асрабон...

Марҳамат шахрининг қоқ уртасидаги касб ва хунарга йўналтирилган лицейнинг 87 нафар ўғил-қизга яратилган шароитлари: 200 уринли шинам ётоқхона, ошхона, спорт майдончаси, муъжазгина теннис корти, замонавий кутубхона, тинч-осойишта ўқув зали, ҳордик чиқаришга ажратилган махсус хоналар.

Ишларнинг бундай ижобий томонга силжиши раҳбарга боғлиқлиги уз-уздан маълум.

Ёрдмчи хужаликнинг 19 гектарлик ер майдонидида етиштирилаётган турли хил ноз-неъматларни айтмайсизми?

400 нафар кунгилли теримчи-

РИЗҚИНГ

БУТУН БЎЛСИН, РИЗҚЛИ ДУНЁДА

лар туман пахта хирмонига салмоқли ҳиссаларини қўшганини минг фахр билан айтсақ булади. Чиндан ҳам, агар 128 минг сум даромад қўрилмаганда, ишчи-хизматчиларига тарқатилган 89 минг сум мукофот қаёқда эди дейсиз?

«ТАДБИРКОР МАСКАН» ДЕСА БЎЛАДИ...

Ҳайрон булаётгандирсиз, лицейда тadbirkорлик нима қилади деб? Шошилманг, биз билан лицейни бир айлангиз, ушанда кура-сиз. Бу ерда боболаримиз айтган 72 хунарнинг 13 таси ургатилар экан. Лицей раҳбари Муйдинжон ака Юнусовнинг айтишича, бу маскан аввал билим юрти деб юритилган.

Дастлаб оддий лицей сифатида ташкил қилиниб, 1996 йилдан эса касб-хунарга йўналтирилган экан. Мана ҳозир ўқув-тажриба участкаларида, ҳамда шу ерда ташкил этилган цехларда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни курсангиз «Уху-у, мунча кўп» дея ҳайратланишингиз турган гап.

БУ ЧЕВАР ҚўЛЛАРГА КўЗ ТЕГМАСИН...

Юқоридида айтганимиздек, бу ерда ургатиланган 13 хил хунар орасида чеварчиликка алоҳида эътибор қаратилган. Ака-сингил Нигора ва Рустам Саидахмедовлар тикаётган костюм-шимлар бозорга олиб чиқилса, харидор қўлигининг, яна қўшимча буюртмалар бераётганлигининг гувоҳи буласиз...

Шунингдек, ўқувчилар амалий тажриба ишларини мана шу лицейнинг узидида ташкил этилган ишлаб чиқариш шахобчаларида уташаётганини алоҳида таъкидлаш жоиздир. Маҳфират Маҳмудова, Абдурашул Абдуразоқов, Валижон Мамадалиев, Ҳанифа Усмонова каби жонкуяр устозлар шогирдлар таянчидир.

Бу ерда уч боғбон, қурувчи, тарбиячи, туқувчи, пиллакор, чилангар, тadbirkор, ҳисобчи, радио ва телевизор соловчи усталар, қўйингки, барча касбларнинг эгалари мустақкам сабоқ олишмоқда.

Лицейда ташкил этилган «Маънавият ва маърифат» жамоатчилиги гуруҳи, ўқувчиларнинг буш вақтлари кунгилли утишида доимо ҳамроҳ. Лицей ташкилотчиси Арофатхон Қурбонова ҳар бир санага аталган тadbirkорлар зур кутаринки руҳда утажагини, бу эса ўқувчиларнинг кунгилли ҳордик чиқаришини таъмин этажагини қувонч билан сузлаб берди.

«Анджон қўзғолони»нинг 100 йиллигига бағишланган туман музейини ташкил қилиш ҳам лицей зиёкорларининг келгусида амалга ошироқчи булган мақсадларидан биридир. Эзгу ният уй-ҳаёлида булган лицей зиёгонларига бундан кейинги фаолиятида ҳам улкан ривож тилаймиз.

Нилуфар ДАВИДОВА

деди ота-оналар кенгашининг раиси Шораҳмедова Ҳадича опа.

Президентимизнинг «Кам таъминланган кўп болали оилаларга қишқи иссиқ кийим-бош ажратиш» ҳақидаги қарорига биноан Сирғали туман халқ таълими бўлими томонидан 268-мактабга ҳам кийим-бош ажратилди. Шу муносабат билан ҳар бир синфда ота-оналар йиғилишиб кимларга ёрдам берилишини маслаҳатлашиб олишди. Бошлангич синфлар-

нинг 61 нафар ўқувчисига синф раҳбарлари ота-оналар бошчилигида иссиқ куртка, этик, қўлқоп, қалпоқчаларни тақсимлашди ва синфдош уртоқлари олдида «Намунали хулқи ва яхши ўзлаштиргани учун янги йил совғалари» деб ҳадя қилишди. Бу ҳадядан аъло ўқишга, аъло мамлакатнинг аъло фарзанди булишга дилбандларимиз чоғланишди.

Маҳмуда ҲАЙДАРОВА

Обуна—98

БУТУН СИНФ

«ТОНГ ЮЛДУЗИ»ГА ЁЗИЛДИ

БУ — Ш. РАШИДОВЛИК ЎҚИТУВЧИ-ФЕРМЕР ШАВКАТ САДИРОВНИНГ ҲИММАТИ ТУФАЙЛИ БЎЛДИ

«Ҳайдар Ота» деҳқон-фермер хужалиғи раҳбари Шавкат Садировнинг асли касби — ўқитувчилик. У киши бундан икки йил аввал жамоа хужалиқдан 30 гектар ер олиб, мустақил деҳқон-фермер хужалиғи очган эди. Шуниси қувончлики, ҳамкасбимиз фермер булиш билан биргаликда ўқитувчилик касбини бутунлай йиғиштириб ҳам қўймади. Ш. Садиров ўзи раҳбарлик қилаётган 4-синф хонасини фермерликдан олаётган даромади ҳисобидан таъмирлашга алоҳида эътибор берди. Ахир фермерлик режа-топшириқларини ўтган йилларда беками-куст бажариб, яхшигина даромад олаётган жамоа хайр-эҳсонни ҳам унутгани йўқ-да.

Айниқса, болалар маънавияти баркамол булиши учун астойдил ҳаракат қилаётган касбдошимиз Шавкат Садировнинг обуна мавсуми бошлангач, жон койиши эътиборга лойиқ булмоқда. У ўзи раҳбарлик қилаётган синфдаги жами 18 ўқувчини «Тонг юлдузи»га деҳқон-фермер ху-

жалиғи ҳисобидан обуна қилди.

Яна шуни мамнуният билан айтмоқчиманки, мактабимиздаги жами 21 та синф ўқувчилари ҳозиргача «Тонг юлдузи»га 66 нусхада ёзилиб, туманда пешқадамлар сафида бораётти. Ҳали мактабимизда обуна мавсуми давом этади.

Дамин ҚўШБОҚОВ,
Ш. Рашидов туманидаги
13-урта мактаб
директори, республика
халқ таълими аълочиси,
олий тоифали ўқитувчи

Yordamchi

CHOY HARID QILISHNI BILING

Do'kondan choy sotib olayotganda ushbu aqida yodingizda tursin. Sohta choylarni tezda aniqlash mumkin.

Haqiqiy choy yog'och, jez, karton qutilarda qadoqlanadi. Yozuvlari aniq-ravshan muhr etilgan bo'ladi. Qutilar og'zi zich yopilgan bo'lishi shart.

Qutiga choy turi—yirik yaprogli, kesilgan, donador, yoki cho'p ekanligi ko'rsatilgan bo'ladi. Choy qarda yetishtirilgani ham albatta yozib qo'yilgan bo'lishi zarur.

Choyni ishlab chiqaruvchi va qadoqlangan sana qayd eriladi, chunki choyni saqlash muddati ikki yil!

Qutida qanday choy borligini bilish uchun jahonda qabul qilingan quyidagi qisqartmalarni bilib qo'ying.

Pekoe (P) — yirik yaprogli; Broken Orange Pekoe (BOP) — kesilgan choy

yaproqlari; Broken Orange Pekoe Fining (BOPF) — cho'plaridan tozalangan kesik choy yaproqlari; DUST — choy kukuni (talqon choy); C.T.C. — donador choy.

T A B D I L

Odobnoma

MEHMONGA ILTIFOT

Mehmonga biror narsa uzatishda «mana», «mang»,

«mana, ushlang» kabi iboralar bilan emas, «qani, marhamat qilsinlar» tarzida murojaat etilsa, yaxshi bo'ladi.

Narsa uning chap tomonidan yoki old tomonidan kelib, tabassum bilan o'ng qo'lda beriladi. Choy tutganda esa piyolaga yarimroq quyib, jaranglatib chertib yoki kaft ustiga qo'yib uzatiladi.

Agar mehmon biror narsani qo'lidan tushirib yuborsa, bunga e'tibor bermaslik kerak.

Bilingki, mehmonlar mezbenni qanday taomlar bilan ziyofat qilganiga qarab emas, ziyofatni qanday uyushtirganiga qarab baholanadi.

M. MURODOVA tayorladi

ФАРҒОНА ВИЛОЯТ БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР ГАЗЕТАСИ —

Янги рукн

Азиз болалар!

Сизлар эгизаклар, уларнинг гаройиб феъл-атворлари ҳақида кўп нарсаларни билишни истайсизларми? Балки синфдошларингизда ҳам Ҳасан-Ҳусан ёки Фотима-Зухра эгизаклар бордир? Сизлар уларнинг ўзига хос қилиқлари, нималарга қизиқишлари, ҳатто уларнинг бирор нарсадан норози бўлган ҳолатларини кузатганмисиз? Агар юқоридагиларга эътибор бермаган бўлсангиз, бундан буён эътибор беринг. Сизларга Қўқон шаҳридаги 35-мактабнинг 4-гимназия синфида ўқийдиган Фотима ва Зухра Исломовалар ҳақида хикоя қилиб бермоқчимиз.

Бу эгизаклар Қўқон шаҳридаги ёғ-мой комбинати ишчиси Омонжон ака ва шу комбинат қошидаги болалар боғчасининг тарбиячиси Замирахон опа Исломовалар оиласида бундан ўн бир йил аввал таваллуд топишган. Улар бир-бирига жуда ухшаш. Баъзан уларни уйдагилари (отонасидан ташқари) ҳам, дуноналари, синфдошлари ва ҳатто ўқитувчилар ҳам қай бири Фотима-ю, қайсиниси эса Зухра эканлигини ажратолмай қоладилар.

Лекин уларнинг феъл-атворига эътибор берилса, дарров ажратиш олиш мумкин. Фотима оғирроқ табиатли, чиройли кашталар тикишни ёқтиради, математика фанини кўпроқ севадиган ва уни чуқурроқ ўрганишга ҳаракат қилади. Зухра эса Фотиманинг акси, доимо қувноқ, ҳатто шўхроқ, мусиқа тинглашни, шеърлар машқ қилишни ёқтиради.

Азиз болалар! Сизларнинг орангизда ҳам шундай эгизак (хоҳ ўғил болалар, хоҳ қиз болалар бўлсин) аълочи ўқувчилар борми? Агар бўлса, уларнинг феъл-атворлари, юриш-туришлари ва ўқишдаги муваффақиятлари ҳақида бизга ёзиб юборинг.

«НУРЛИ КЕЛАЖАК»
тахририяти

«НУРЛИ КЕЛАЖАК» — «ТОНГ ЮЛДУЗИ» МЕҲМОНИ

ЮЛДУЗЛАР

Ҳой юлдузлар, юлдузлар,
Осмондаги хур қизлар,
Ногоҳингиз тўла нур,
Чин самовий гулсизлар.
Сизларни хўп мақташар,
Эртақ айтиб алқашар,
Хуснингизнинг таърифи,
Гўзалликка ёндашар.
Билмадим ростми, рўё,
Саноқсиз қизлар гўё,
Сўзлашар қошотда.
Қалблари тўла ҳаё.

ОТАЛИҚ

Ўқитувчи Ўктамни,
Хурсанд бўлиб мақтади:
Дарсда ўқувчиларга
Уни ўрнак этади.
Деди: «Энди Ўктамжон,
Сен синфком бўласан
Улгурмовчи Турсунни
Оталиққа оласан.
Дарсдан сўнг биргалашиб,
Уй вазифа қиласиз.
Билмаганингиз сўраб,
Дарс қолдирмай кирасиз.

Сен Ўктамжон Турсунга
Билмаганини ўргат.
Вазифасин қилдириб,
Хатоларини тузат».

БИР МОҲ БЎЛИБ ПОРЛА, МОҲИРА!
Моҳира Курбонова бахт кулиб боқди. Мана бугун у ўн беш ёшга тўлиб Америкада ўқийдиган бўлди. АК-СЕЛС халқаро ташиқлот томонидан ўтказилган танловда юқори натижага эришди. Инглиз тилини мукамал билувчи эканлигини исботлади.
Моҳира пишиқ-пухта шеърлар ижод қилади. Ҳатто инглиз тилида ҳам ижод қилишни машқ қилаётти. Унга келгусида омадлар тилаб, ҳукмингизга машқларидан намуналар ҳавола қилаяпти.

Бутун ой мобайнида,
Ўктамжон қилди ёрдам.
Ўрнига дарс бажарди,
Турсун ўйнади хуррам.
Дарси тайёр, фами йўқ.
Турсун бўлди аълочи.
Ўктам бир ой ичида
Бўлиб қолди иккичи.
Синф мажлиси бўлди,
Бир бурчакда қизариб,
Турар эди Ўктамжон,
Уялгандан бўзариб.
Ўқитувчи Турсунни
Тоза олиб мақтади
Синфдаги барчага
Уни ўрнак этади.
Деди: «Энди Турсунбой,
Сен синфком бўласан,
Улгурмовчи Ўктамни
Оталиққа оласан».

Моҳира ҚУРБОНОВА,
Фарғона шаҳридаги
25-мактаб ўқувчиси

Сухбатжон, Доножон ва Билмасвойлар Устоз хузурига киришиб, салом бердилар. Салом-алиқдан сўнг одатдагидек, Билмасвой Устозга ўзи ўйлаб қўйган саволларни бера бошлади. Устоз эса қалин муқовали китобини очиб, вазминлик билан жавоб айтди.

БИЛМАСВОЙ: — Устоз, утган суҳбатимизда энг қизиқ маълумотларни билиб олиб бир қоп семирдик-да. Аммо узиям маза бўлди-да! Айтингчи, устоз, дунёда энг йўғон дарахт қасрда усади?

УСТОЗ: — Энг йўғон дарахтми? Ҳозир айтаман. Сицилиядаги Этно тоғида усаётган каштан дарахти дунёда энг йўғон дарахт ҳисобланади. Бу дарахт танасининг диаметри 51 метрни ташкил этади.

БИЛМАСВОЙ: Дунёда энг катта гул-чи?

УСТОЗ: — Бундай гул ҳам бор. У Индонезиянинг чака-

лакзорларида. Ява ва Суматра оролларида усади. Гул очилган пайтда унинг айланаси 1 метрни ташкил этади, оғирлиги эса 7 кг. га етади. Бугул 7-10 кунгача очилиб туради.

БИЛМАСВОЙ: — Қойил-э! Ана буни гул деса бўлади! Устоз, айтингчи, дунёда энг қадимий дарахтнинг баргидан ҳам катта баргли дарахт борми?

УСТОЗ: — Албатта бор. Ҳи-

нд океанидаги Маскафен оролида усувчи рафия пальмаси шундай улкан япроқли дарахтдир. Бу дарахт барглари узулиги 18-19 метрга етади.

БИЛМАСВОЙ: — Вой...буй... бутун бир терак билан тенг-ку!

УСТОЗ: — Ҳа, шунақа, бу дунё гаройиб дунедир.

УСТОЗ: — Албатта, қурилади. Бу одамлар тинч турадиларми? Японлар бу ишни уддаламоқчилар. Улар ҳозир дунёда энг баланд бино — 200 қаватли бино қуриш режасини туздилар. Бино турт қатламдан иборат бўлиб, 67,6 квадрат метр жойни эгаллайди. Баландлиги 800 метр бўлади. Режани амалга ошириш учун 7 йил керак бўлади, дейишмоқда мутахассислар.

БИЛМАСВОЙ: — Э, қойил-э! Японлар японлар экан-да! Уларга тенг келиб булармиди?!

УСТОЗ: — Йўқ, улар ҳам сенга, бизга ухшаган одамлар. Фақат кўпроқ ўқишиб, кўпроқ билишади. Вақтни қадрлашади. Уларнинг ютуғи шунда!

БИЛМАСВОЙ: — Раҳмат, устоз! Келгуси сафар қуриш-гунча омон бўлинг.

УСТОЗ: — Ундан ҳам баландроқ бино қурилармикан-а?

БОЛАЛАР СЎЗЛАГАНДА...

ДАДАМ БИЛЕТНИ АХТАРЯПТИ

Беш яшар бола цирк артистларининг чиқишларини мириқиб томоша қиларди. Ёнида утирган аёл ундан суради:

— Сен ҳали жуда кичкина экансан, циркка қандай қилиб келдинг? Билетни узинг сотиб олдингми?

— Йўқ, билетни дадам сотиб олди, — жавоб берди бола.

— Даданг қани?
— У уйда қолди. Билетни ахтаряпти.

СОЯБОНИНГИЗ НЕЧА ЁШДА?

Бир уткинчи кучада уйнаб юрган болақайдан суради:

— Сен неча ёшга тулдинг?
— Бешга.

— Буйинг соябонимдан ҳам паст экан-у?

— Соябонингиз неча ёшда?

НЕГА

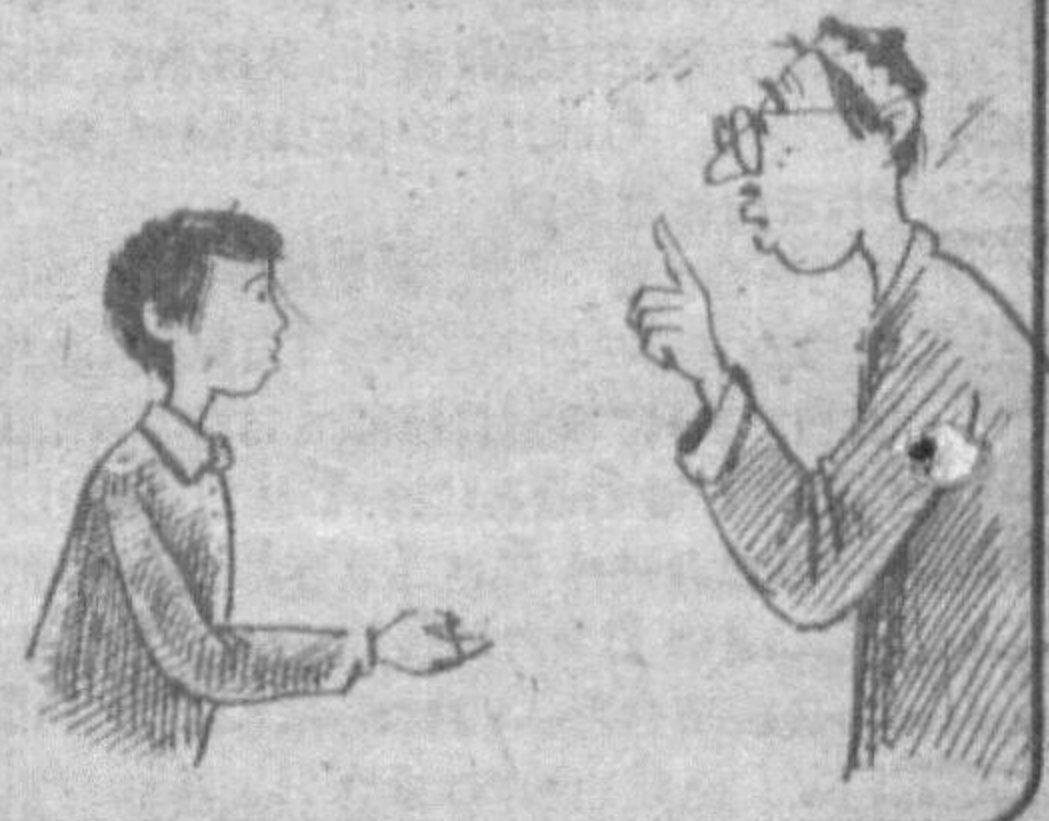
СЎРАМАГАНСИЗ?

Қизиқувчан бола отасидан суради:

— Ота, бу қушнинг номи нима?

— Билмайман, ўғлим.

— Унда нега болалик пайтингизда бу қушнинг номи сурамагансиз?

Дунё-катта. Биз-кичик дунё

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҮМИТАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

Таҳрир хайъати:

Муртазо СУЛТОНОВ, Жаббор РАЗЗОКОВ, Гулнора ЙУЛДОШЕВА, Шермат ЁРМАТОВ, Хотам АБДУРАИМОВ, Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ, Дадахон ЁКУБОВ, Исфандиёр ЛАТИПОВ, Юсуф ШОДИМЕТОВ, Феруза ОДИЛОВА.

IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табоқ. Буортма — Г-0592. 10960 нусхала босилди. Қоғоз бичими — А-3. Босишга топириш вақти 19.00. Топирилиги — 18.30.

• Руйхатдан утиш тартиби № 000137
• Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кучаси, 32-уй.
• Нашр кўрсаткичи: № 64563
• Телефон: 1-33-44-25